

KAREGRAM

ARALIK 2020

İÇİNDEKİLER

- ETKİLİ ÇALIŞMADA ARKAPLANDA KALANLAR VE AKILLI ÇALIŞMA
- TEKNOLOJİNİN CAZİBESİ VE ÖZ-BELİRLEME KURAMI
- ÇOCUKLARDA KAYGI BOZUKLUĞU
 - 8 SORUDA DİSLEKSİ
 - HAYAL GÜCÜ, DERS YÜKÜ
- BEBEK BAKIMINDA BABANIN ROLÜ NE OLABİLİR?
- ÖZEL YETENEKLİ BİREYLERLE İLGİLİ DOĞRU BİLİNEREN YANLIŞLAR
 - UYGULAMALI DAVRANIŞ ANALİZİ
 - BÖLGE RİSK HARİTASI
 - SİNEMA PERDESİ

İMTİYAZ SAHİBİ

KDZ.EREĞLİ REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ ADINA
KURUM MÜDÜRÜ
ABDUBAKİ GEMİ

EDİTÖRLER

AYDIN EKİZ
EMİNE ÖZCAN

YAYIN KURULU

MUSTAFA SOLMAZ
HALİL TOPRAK
NİHAT TÖPAL
OSMAN ARSLAN
OSMAN DÜNYA
OZAN GÜMÜŞBAŞ
RAMAZAN YANIK
SEVDA EKİCİ

Adres: Bağlık M. Hatip S. No:74
Kdz.Ereğli / ZONGULDAK

E-Posta: kdzeregliram@gmail.com

Telefon: 372-322 00 31

Web: <http://kdzeregliram.meb.k12.tr/>

SUNUŞ

2019 yılı ocak ayında "kurumumuza başvuranlara, bölgemizde olsun diğer yerlerde olsun çalışan değerli öğretmenlerimize ve takip eden tüm herkese faydalı olması amacıyla" diye başladığımız e-dergi çalışmamıza hemen arkasından gelen ve dünyayı ve ülkemizi etkileyen Covid-19 salgın sürecinde yaşanan pandemi sürecinde faydalı olmak için ikinci sayımız olan korona virüs özel sayısını Mart 2020'de ekledik.

Pandemi sürecinde devam eden uzaktan eğitim sonrası yaz aylarında azalan salgın durumu ile yüz yüze eğitime tekrar başlandı. Çok geçmeden artan salgın süreciyle kasım ayında tekrar eğitim uzaktan yapılmaya başlandı. Tüm bu süreçte öğrencilerde oluşan rehabet ve unutulmuş okul rutininin eksiklerini gidermeleri amacıyla Kasım 2020'de verimli çalışma ve zaman yönetimi konulu özel bir sayıyı ihtiyaca binaen çıkardık.

İki özel sayıdan sonra rehberlik hizmetleri bölümü olarak planlamamızda yer alan rutin sayımızla yeniden beraberiz.

Bu sayımızda okulda görev yapan rehber öğretmen/psikolojik danışman arkadaşlarımızdan Handan TOPRAK ile Aysun KALINCI arkadaşlarımız da bizlere destek verdiler. Katkılarından dolayı teşekkür ediyoruz.

Bu çalışmaya değerli katkılarıyla destek veren kurum yönetimine, özel eğitim ve rehberlik bölümünde görev yapan öğretmen arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

Kdz. Ereğli Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Rehberlik Hizmetleri Bölümü

ETKİLİ ÇALIŞMADA ARKAPLANDA KALANLAR VE AKILLI ÇALIŞMA

Tabletler ve diğer e-öğrenim ortamları kullanışlı ve taşınabildirir, ancak araştırmalar, geleneksel basılı materyallerin çalışmaya gelince hala üstün olduğunu göstermektedir. “Naomi Baron'a göre , Amerika Birleşik Devletleri, Almanya ve Japonya'dan örnek alınan üniversite öğrencileri, maliyet aynıysa, yaklaşık yüzde 90'ının okul ödevi için basılı kopya veya basılı kopyayı tercih ettiğini söylediler. Uzun bir metin için yüzde 92'si basılı kopyayı seçecektir. Baron ayrıca dijital okumanın öğrencilerin dikkatinin dağılmasını ve çoklu görev yapmasını kolaylaştırdığını iddia ediyor. Baron tarafından örneklenen Amerikan ve Japon deneklerin yüzde 92'si, basılı kopya okurken konsantre olmanın en kolay olduğunu bildirdi (Almanya'da yüzde 98).” [Kaynak1](#)

Sizlerde kendi deneyimlerinle aynı sonuca ulaşmışsınızdır. Okurken dikkatin dağılması, okunanları anlamak için daha fazla tekrar ihtiyacı, başka işlere geçiş gibi durumlar mutlaka oluşmuştur. Hep bir üzerinde yazma çizme işlemleri yapacağınız bir çıktı olmasını istersiniz.

Bu nedenlerledir ki çevrimiçi, teknolojik araçlarla yapılan ders veya tekrar çalışmalarında mümkünse çıktı almalı, çevrimiçi ders dinliyorsanız notlar alacağınız bir defter veya kâğıdın yanınızda bulunması önemlidir. Aksi takdirde yapılan çalışma ekran izleme olayına dönüşmekte ve dersin içine girememeye sebep olabilir.

Burada şunu belirtmek çok önemli olacaktır. Her birey farklı çalışma şekilleri ile hareket eder, biri için elzem olan diğeri için dikkat dağıtıcı olabilir. Biri online dersin (görsellerle pekiştirilmişse) daha hatırlanabilir olduğu durumu yaşarken diğeri duymayı, dokunmayı, üzerinde oynamayı daha etkili görebilmektedir. Dolayısıyla kendi çalışma yönteminizi oluşturmanız gerekmektedir. Burada verilen bilgiler sizlere ışık tutacaktır ancak. Aynı bazı kişilerin sessiz ortamda konsantre olabilmesi, bazılarının ise müzik dinleyerek daha verimli bir çalışma yürütebileceği gibi.

Egzersiz beyne olan faydaları sağlık, zindelik ve psikoloji alanlarında iyi bilinmektedir. Araştırmalar vücudumuz beyne oksijen ve besin pompaladığından, kısa bir antrenmandan sonra bile beyin gücümüzün arttığını gösteriyor. Spor yapmak, bisiklete binmek, tenis oynamak, yürüyüş yapmak veya okulda veya mahallede uzun yürüyüşler yapmak gibi düzenli bir fiziksel aktivite programınız varsa, her zaman daha da az stresli hissedip daha konsantre olacaksınız. Bu aktiviteler sonrası çalışma seansınızda daha motive olup yeni bilgiler öğrenmenizi sağlayabilir. Burada eklenmesi gereken bir şey ise sadece bu fiziksel aktiviteler sıralanırken daha çok spor ile alakalı görünmesidir. Oysaki çalışmalar arasındaki boş zamanları ya da dinlenme zamanlarını

farklı iş, hobilerle zenginleştirebilirsiniz. İlgi alanlarınıza göre marangozluk, bağ bahçe işleri, resim, müzik, güzel sanatların diğer alanları, elektrik, elektronik veya mekanik çalışmalar, tiyatro-drama çalışmaları vb. Herkes yoğun beyin aktiviteleri gerektiren faaliyetlerden sonra gidilen bir gezinin, bir pikniğin ya da bahçede yapılan bir çalışmanın insanı nasıl dinlendirip, zihnini nasıl boşalttığını deneyimlemiştir.

Uzmanlar, "yavaş öğrenenler" ile "hızlı öğrenenler" arasındaki farkın, çalışma şekilleri olduğunu iddia ediyor; örneğin, ezberlemek yerine, "hızlı öğrenenler" fikirler arasında bağlantı kurarlar. Bağlamsal öğrenme olarak bilinen bu süreç, öğrencilerin kendi öğrenme yöntemlerini özelleştirmelerini, böylece tüm bilgilerin yerine oturmasına ve bireysel olarak onlar için anlamlı olmasına ilham veren bağlantılar kurmalarını gerektirir.

"Eski çağlardan beri büyük ezberciler , hatırlamak istedikleri gerçekleri, çocukluk evlerindeki odalar gibi, zaten bildikleri alanlardaki yerlerle ilişkilendirmek için "konum yöntemi " adı verilen bir numara kullandılar . Daha sonra, odaların içinde sırayla dolaşırken görselleştiriyorlar ve ilerledikçe eşyaları hatırlıyorlar." [Kaynak2](#)

Araştırmalar, öğrencilerin başka birine öğretmek durumuyla yeni bilgiler öğrendiklerinde daha iyi hafızaya ve hatırlama yeteneklerine sahip olduklarını göstermektedir. Bu, okuduğunu anlama ve bilim gibi konularda özellikle etkili olabilir. Bunun için kendi kendine yüksek sesle birine anlatıyormuş gibi açıklamalar yapmak bilgileri daha kalıcı hale getireceği gibi çalışılan konunun tüm bağlantılarının da birleştirilmesini, kısaca özetlenmesini, kendi kelimeleriyle ifade edilmesini sağlar. "Araştırmacılar bir kelime listesi gibi öğeler için insanların hafızasına baktılar. İnsanlar kelimelerin yarısını sessizce, diğer yarısını ise yüksek sesle okuyarak listeyi incelediklerinde, yüksek sesle söylenen kelimelerin sessiz okunanlara göre çok daha iyi hatırlandığını buldular."

Bunun nedeni, materyali dile getirerek, ona farklı bir ses vererek, beyne onu hatırlamanın başka bir yolunu daha veriyorsunuz. [Kaynak3](#) Bilgilendirme grafikleri ya da infografikler; bilgi, veri ve bilgi birikimlerini görsel olarak sergileyen grafiklerdir. Bütün bir infografik mümkün değilse, sadece grafik süslemeler, resimlemeler biçiminde notlar almak onları daha akılda kalıcı hale getirir. Ayrıca kendi el yazınızla - veya çizim stilinizle - aldığınız notların, yazılı notlardan daha kolay hatırlandığı görülmüştür.

Bazı insanlar çalışma kağıtlarını sınıf arkadaşıyla gözden geçirmekten hoşlanır. Bu tür gruplar, küçük tutulduğunda, benzer akademik yeteneklere sahip kişilerle en iyi şekilde işler. Bazı gruplar konular üzerinde birlikte çalışmayı severler, bu konudan ötekine geçerken birbirlerini sınava tabi tutarlar. Diğerleri, ders notlarını karşılaştırmayı ve materyalleri bu şekilde gözden geçirmeyi sever, böylece kritik noktaları gözden kaçırmadıklarından emin olurlar. Bu tür çalışma grupları birçok öğrenci için yararlı olabilir, ancak hepsi için değil.

İnsanların çoğu ders çalışmayı öğrenmek için bir zevk ya da fırsat olarak değil, gerekli bir görev, gelecek için aşılması gereken bir duvar olarak görüyor. Bir şeye nasıl yaklaştığının neredeyse ne yaptığınız kadar önemlidir. Daha akıllıca çalışmak için doğru zihniyette olmak önemlidir. Bazen kendinizi doğru zihniyette olmaya “zorlayamazsınız” ve bu tür zamanlarda öğrendiklerinizin ne kadar çok olduğunu şöyle bir düşünün. Bilgilerinizin işinize yaradığı zamanları, başkalarına faydalı olduğunuz zamanları hatırlayın. Çalışırken olumlu düşünmeye çalışıp, kendinize becerilerinizi ve yeteneklerinizi hatırlatın. Olumsuz düşüncelerden kaçının. Kendinizi başkalarıyla karşılaştırmaktan kaçının, çünkü genellikle kendinizi kötü hissedersiniz. Becerileriniz ve yetenekleriniz size ve yalnızca size özeldir. Bunlar çalışma zihniyetinizi geliştirmenize yardımcı olacaktır.

Okul, basitçe kitap öğrenmekten çok daha fazlasıdır. Sosyalleşmeyi öğrenmek, kim olduğunuzu öğrenmek ve hayatınızın, benliğinizin ve başkalarıyla ilişkilerinizin farklı yönlerini keşfetmekle kısacası hayatı öğrenmekle de ilgilidir. Tüm okul deneyimlerinizin tadını çıkarın! Çok fazla ders programlamayın ve uyandığınız her anı çalışarak geçirmeyin. Etkili çalışmanın anahtarı, çok çalışmak veya daha uzun süre çalışmak değil, daha akıllıca çalışmaktır. Kendinize uygun akıllıca çalışma biçiminizi bulmanız, oluşturmanız dileğiyle...

Aydın EKİZ
Rehber Öğretmen
Rehberlik Bölüm Başkanı

TEKNOLOJİNİN CAZİBESİ VE ÖZ-BELİRLEME KURAMI

21. yy. dünyasında dijital teknolojiyi etkin biçimde kullanabilmek her birimiz için önemli ve vazgeçilmezdir. Ancak teknolojiyi kullanırken bu davranışın içine bilinç katmak hepsinden kıymetli diye düşünüyorum. Bilimin, insanlığın faydasına olacağını düşündüğü bir şeyi ortaya koyarken insanoğlunun bu teknolojiyi başka hangi amaçlar için kullanacağına dair bir fikri olmuyor çoğu zaman. Kullanım amacının çok dışına sapan davranışlar sayesinde de bu teknolojilerin zararları yararlarının kilometrelerce önüne geçiyor maalesef.

Dijital teknolojilerin, bilginin değersizleşmesi, insanların yapay bir hıza alışması, kontrolsüz-korunmasız reklam ve içerikler, kişilerarası ilişkilerin minimuma düşmesi, şiddet davranışının normalleşmesi, fiziksel sağlık sorunları gibi pek çok olumsuz getirisi bulunmakta. Diğer yandan bu teknolojilerin aşırı biçimde kullanımı “bağımlılık” gibi bir riski de beraberinde getirmekte. Öyle ki ilk kez 1996 yılında Ivan Goldberg adlı psikiyatr tarafından tanımlanıp tartışmaya açılan “internet bağımlılığı” kavramı “internet ve oyun bağımlılığı” adı altında ortalama 15 yıl sonra Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı-5’ te (DSM-V) yerini aldı bile.

Peki dijital teknolojiler neden bu denli bağımlılık yapıyor?

Çünkü dijital teknolojiler ödül mekanizmasıyla çalışan sistemler. Kişi önce bir davranışta bulunuyor ve yaptığı bu eylem ona haz veriyor. Biz kişinin aldığı bu haza kabaca “ödül” diyoruz. Koşullanma gereği kişi aldığı bu hazzı yeniden almak istediğinde tekrardan aynı eylemi gerçekleştiriyor. Kişide bağımlılık yapan diğer maddelerle aynı prensibe sahip bu döngü, bu sayede sürekli kendini tekrarlar hale geliyor.

Ne oluyor da kişiler yaptıkları bu eylemlerden haz alıyor?

Deci ve Ryan (2002) kişilerin bu eylemden aldıkları doyumunu, ortaya koydukları öz-belirleme kuramı doğrultusunda açıklar. Öz-belirleme (self-determination), davranışların dış etkenlerden (toplum normlarından, grup baskısından vb.) çok, bireyin kendi kişisel inançlarıyla ve değer yargılarıyla belirlenmesi, kararlarını kendi başına vermesi olarak tanımlanmaktadır (Budak, 2000). Öz-belirleme kuramına göre insanın 3 temel psikolojik ihtiyacı vardır. Bunlar özerklik, yetkinlik ve ilişki/bağlantı ihtiyaçlarıdır. Deci ve Ryan kişinin aldığı kararlarda, bulunduğu eylemlerde bu ihtiyaçları göz önünde bulundurduğuna dikkat çeker. Bu ihtiyaçları kısaca tanımlamak gerekirse özerklik, kişinin etkinliklerini kendisinin yönlendirmesini sağlaması, bağımsız ve kendi kararlarını alabilir durumda olması (Reis, Sheldon, Gable, Roscoe ve Ryan, 2000), yetkinlik bireyin çevresini iyi bir şekilde etkileme isteği (Kowal ve Fortier, 1999) ve çevreyle etkili bir biçimde etkileşimde bulunma kapasitesi (Deci ve Ryan, 1985a), ilişki/bağlantı ihtiyacı ise bireyin içinde bulunduğu sosyal çevrede ait olma duygusunu yaşaması (Kowal ve Fortier, 1999) kişinin içinde bulunduğu çevreye ait olduğunu hissetmesi anlamına gelmektedir.

Şimdi dönüp tekrar dijital dünyanın bu ihtiyaçlara cevap verebilme haline bir bakalım. Çocuklar gerçek hayatta deneyimleyemeyecekleri bir biçimde dijital oyunlarda kendilerini güç ve kontrol sahibi hissederler. Oyunların kurgusu çocuklara bu gücü teslim etmektedir. Örneğin kişiler kendilerini gerçek dünyada önemli ve yetkin hissetmeseler dahi sanal dünyada beğenildiklerini ve dikkate değer olduklarını kolayca ancak gerçekçi olmayan bir biçimde tecrübe ederler. Sosyal medyanın hayatımızda kapladığı alanı başka bir kavramla açıklamak çok da mümkün değil. Kişi ait olma, kabul ve ilişki kurma ihtiyacını gerçek hayattan daha fazla sanal dünyadan karşılıyorsa kendisine bu psikolojik doyumunu sağlayan eyleme elbette ki daha çok ihtiyaç duyacaktır.

Çocukların bu bağımlılık döngüsünden kurtulmaları yahut bu döngüye hiç kapılmamaları için ebeveynlere düşen görevleri öz-belirleme kuramı çerçevesinde sıralamak gerekirse ilk sırada ebeveyn ve çocuğun sahici bir bağla birbirleriyle ilişki içinde olmaları gerekliliğini sayabilirim. İnsan yavrusunun dünyaya geldiği andan itibaren bakım vereniyle birlikte olma ihtiyacı, ebeveyn olalım olmayalım hepimizin gözlemleyebildiği bir ihtiyaç. Ancak bu ihtiyaç bebeğin büyüüp yetişkin bir birey olmasıyla birlikte ortadan kaybolmaz sadece şekil değiştirir. O yüzden bilmeliyiz ki insan ruhsallığı bu ihtiyacı ne olursa olsun gidermeye yöneliktir ve ebeveynin doyurmadığı ihtiyaç başka mecralarca pek tabi doyurulacaktır. Yaş ve gelişim özelliğine göre çocukla oyunlar oynamak, gülmek, eğlenmek, saçmalamak, dans etmek, şarkı söylemek, birlikte kitap okumak, sohbet etmek bu ihtiyaca karşılık olarak yapılabilecek şeyler arasındadır. Çocukların kendilerini yetkin hissedebilecekleri alanlara yönlendirilmeleri, evde yaşına göre sorumluluklar ve bununla ilgili geribildirim verilmesi onlara yetkinlik ihtiyaçlarını doyurabilecekleri bir alan açmış olur. Ve son olarak gelişimini riske atmayacak şekilde çocuğa kendi kararlarını alabileceği özerk alanı tanımladığımızda (odasının rengi, alacağı kitap, giyeceği pantolon, hobileri vs.) kendi hayatı üzerinde güç ve kontrol sahibi olduğu mesajını onlara vermiş olacağız.

Konuya bu perspektiften bakarak ebeveynlerin içine su serpecek bir bilgiyi vermek isterim. Bugün pek çok ebeveyn pandemiyle birlikte uzaktan eğitim yapmak zorunda kalan çocuklarının teknolojiye daha da bağımlı hale geleceğinden korktuklarını ifade ediyor. Çocuklarımızın 8 aydır artan teknoloji kullanımıyla birlikte gözlerinde, beden duruşlarında, uyku kalitesinde vs. sıkıntılar gözlenebilir, ancak muhtemel ki sadece uzaktan dersle bağlı olarak bağımlılık geliştirmeyecekler. Kişinin bir etkinliğe bağımlı olabilmesi için öncelikle yaptığı o eylemden doyum alıyor olması şarttır. Fakat gözlemlerimize göre çocukların ve gençlerin dijital ortamda ders yapmaları henüz kendilerinde bir doyum yaratmadı. Kalan zamanlarında ihtiyaç duyduklarını onlara sunabildiğimiz takdirde teknolojiye olan ihtiyaçları azalacaktır.

Sağlıklı günler dilerim.

Handan TOPRAK
Uzm.Psk.Dan.ve Rehber Öğrt.
Kdz.Ereğli İhsan Yılmaz İlkokulu

Çocuklarda Kaygı Bozukluğu

İnsanlar her yaşta endişe, kaygı duyabilirler. Bebeklikte, çocuklukta, ergenlikte, yetişkinlikte ve yaşlılıkta kaygılanırlar. Bebeklikteki kaygı kolay anlaşılır; açlıktan, uykusuzluktan ya da hastalıktan dolayı huzursuzlanırlar ve ihtiyaçları zamanında giderilmedikçe de kaygı durumu ortaya çıkar. Ancak çocukluk dönemindeki kaygı bu kadar kolay anlaşılabilir.

Çocuklar için endişeli diyebilmemiz için ilk belirtiler, sürekli ebeveynlere yapışık yaşama isteği, diğer çocuklarla etkileşime geçmede güçlük, tek başına uyuyamama, sizden ayrı odada yatmak istememe sayılabilir. Çocuklarında bu tarz davranışları gözlemleyen ebeveynlerin yapabileceği şeylere bakacak olursak; öncelikle onların değişik sosyal ortamlara katılmasını sağlamak, yaşlarına uygun sorumluluklar vermek ve onun başarabileceğine inandığınızı söylemek, kendi başlarına uyumalarını öğretmek için öncelikle uyku saatlerini düzenlemek. Her gün aynı saatlerde uyumalarını sağlayın, odalarını sevmeleri için birlikte dekor edin ve karanlık olmaması için güzel bir gece lambası tercih edin. Küçük başarılarını fark edin ve övün, onun duygularını anlamaya çalışın ne hissetmesi veya ne hissetmemesi konusunda yönlendirme yapmayın, beklentilerinizi özellikle onun stresli olduğu dönemlerde değiştirin.

Çocuğunuz çok endişeli ise ebeveynlerin/bakım verenin endişeli biri olma ihtimali de yüksektir. Bu yüzden kendi endişelerinizi çocuğunuza yansıtmamaya, endişelerinizi azaltmak için kendinize vakit ayırmaya özen gösterin.

Çocuklarda kaygı bozukluğunu tetikleyen bir diğer neden ailenin/bakım verenin aşırı korumacı tutum sergilemesidir. Sürekli korumacı tutuma maruz kalan çocuk bir süre sonra en kötü şeylerin kendisinin başına geleceğine inanıp stres yapar ve kaygı bozukluğu oluşmaya başlar. Bu yüzden ailenin/ bakım verenin tutumunun gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Çocuğunuzda kaygı bozukluğu varsa ilk adım çocuğunuzun durumunu kabullenin. Problem çözme becerilerini geliştirin. Genellikle en kötü şeylerin kendi başına geleceğini düşünüyorsa olumlu düşünmesi için yardımcı olun. Okula gidiyorsa okul psikolojik danışmanından, okul çağında değilse çocuk psikiyatrisinden yardım alabilirsiniz.

Emine ÖZCAN
Psikolojik Danışman

8 SORUDA DİSLEKSİ

Gerek birebir aile-öğretmen görüşmelerinde, gerekse çeşitli eğitim/seminerlerde en çok sorulan sorular üzerinden özel öğrenme güçlüğüne tanıyalım.

1- “Çocuğumun durumu hakkında bir uzman disleksi diye bahsederken, başka bir uzman özel öğrenme güçlüğü diye bahsediyor. Hangisi doğru?”

Özel öğrenme güçlüğü, özel öğrenme bozukluğu, özgül öğrenme güçlüğü gibi tanımlar çeşitli zamanlarda ve çeşitli alanlarda kullanılmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı özel öğrenme güçlüğü ifadesini kullanmaktadır. Disleksi ise Özel öğrenme güçlüğü yaşayan bireylerin okuma alanında güçlük yaşayanlarına verilen isimdir. Özel öğrenme güçlüğü yaşayan bireylerin %90'ında disleksi (okuma güçlüğü) görülmekte olup birçok ülkede disleksi ve özel öğrenme güçlüğü (ÖÖG) kelimeleri birbiri yerine kullanılmaktadır.

2- “Çocuğum zihinsel yetersizliği olan çocuklara hiç benzemiyor. Öğrenme güçlüğü olduğunu düşünmüyorum, hatta bazı konularda çok başarılı buluyorum. Tanı yanlış olabilir mi?”

ÖÖG zihinsel yetersizlik anlamına gelmez. Aksine ÖÖG olabilmesi için bireyin normal ya da normal üstü zekaya sahip olması gerekir. Zekanın normal ya da normal üstü olmasına rağmen okuma, yazma, dinleme, konuşma, muhakeme, matematik alanlarından bir ya da birden fazla alanda zorluk yaşama durumudur. Dolayısıyla farklı alanlarda başarılı olma durumu son derece normaldir.

3- “Disleksi bir hastalık mıdır? Tedavisi var mıdır?”

ÖÖG bir hastalık değildir. Hastalık olmaması nedeniyle ilaçla tedavisi de söz konusu değildir. ÖÖG olan çocuklar çeşitli ilaçlar kullanmaktadırlar. Bu ilaçlar özel öğrenme güçlüğüne tedavi etmek amaçlı değil ÖÖG yanında yaşanan birtakım sorunların (DEHB, Kaygı Bozukluğu vb.) etkilerini en aza indirmek için kullanılan ilaçlardır. Çocuğunuzun hayatı boyunca sürececek olan bu durum için ana faydanın eğitim olduğu unutulmamalıdır.

4- “Disleksi tanısı olan çocuğum için eğitim olanakları nelerdir?”

ÖÖG olan çocuklar akranlarıyla birlikte aynı eğitim ortamından yararlanırlar. Bu öğrencilerimiz için bazı özel eğitim gruplarında olduğu gibi özel eğitim sınıfı veya özel eğitim okulu gibi uygulamalar yoktur. ÖÖG olan öğrenciler normal sınıflarında kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları ile eğitim yaşamlarına devam ederler. Okullarında destek eğitim odasından faydalanabilirler. Bunun dışında özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde destek eğitim alabilirler.

5- “Disleksi tanısı kim tarafından ve nasıl konulur?”

ÖÖG tanısı Çocuk Psikiyatrları tarafından konulmaktadır. Çeşitli gelişim testleri, zeka testleri kullanarak, gözlemleriyle birlikte değerlendirip ÖÖG tanısı koyarlar. Öğretmenler ya da rehberlik ve araştırma merkezindeki uzmanlar ÖÖG'nden şüphelenirler fakat tanı koyma yetkileri yoktur.

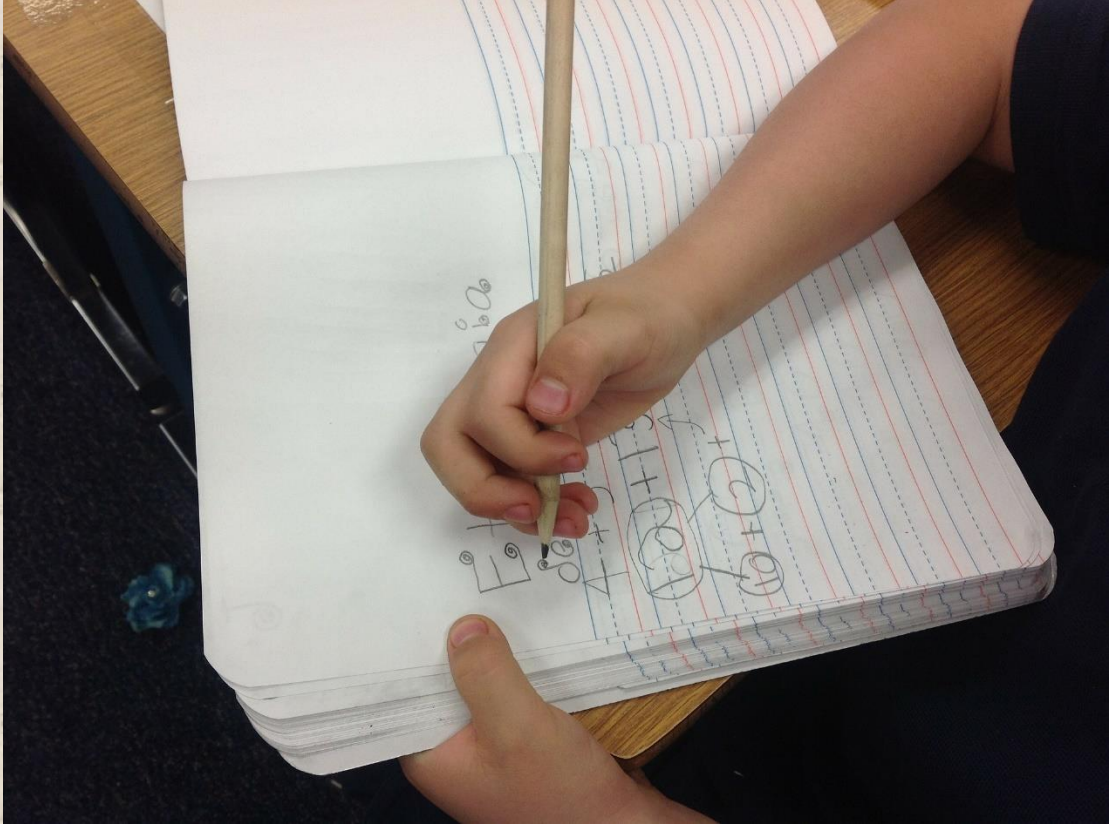
6- “Disleksi genetik mi? Diğer çocuklarımda da olabilir mi?”

Yapılan araştırmalarda ÖÖG’nde genetik etmenlerin etkili olduğu, ailede ÖÖG olan bireyin kardeşlerinde ya da çocuklarında ÖÖG olma ihtimali diğerlerine göre daha fazla olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle ÖÖG olan çocuğunuzun kardeşleri okul öncesinde yakından takip edilmeli, bir farklılık durumu söz konusuysa erkenden müdahale edilmelidir.

7- “Çocuğumun farklılığına yönelik destek alabileceğim uzmanlar kimlerdir?”

Başta özel eğitim öğretmenleri olmak

üzere dil konuşma güçlüğü varsa dil konuşma terapistinden, duyu bütünleme sorunları varsa ergoterapistten, sosyal-duygusal problemleri varsa psikolog-psikiyatrdan destek alınabilir.

8- “Çocuğum için ev ortamında okumasına yönelik ne gibi çalışmalar yapabilirim?”

Bir uzmanın rehberliğinde kelime çalışmaları, tekrarlı okuma, eko okuma, koro halinde okuma, CD veya kaset destekli okuma, eşli okuma gibi çalışmalar yapılarak akıcı okuma becerilerine katkı sağlayabilirsiniz. Bu çalışmaları yaparken başlangıçta, yoğunluğundan önce sürekliliğine odaklanmak gerekmektedir. Bunun yanı sıra sessiz ve kendi başına okumanın etkili olduğunu gösteren bir araştırma kanıtı yoktur.

Halil TOPRAK
Özel Eğitim Öğretmeni

Hayal Gücü, Ders Yükü

Mantık bizi A noktasından B noktasına götürür. Hayal gücü ise her yere. Her yere gidebilmenin yolu imgelemden geçiyor, yani düşten... Düş kurabilmek, hayal edebilmek kilit rolü olan bir yeti. Belki de en az besleyebildiğimiz, geliştirebildiğimiz yetilerden. Bunun içinde bulunduğumuz kültürle de ilgili olduğunu düşünüyorum. Kabaca şu şekilde tasvir edebiliriz. Bizim kültürümüzde teorik düşünme, nedenlere ilişkin sorgulama, akıl yürütme, felsefi düşünme gibi kavramlara çok yer yok. Ama pratik yaşama dair konularda ise bizim üstümüze yok. Belki de göçebe yaşam şeklimizden tevarüs ettiğimiz bir özellik. Belki de Tanpınar'ın dediği gibi bu ülke başka bir konuda düşünebilmek için hiç fırsat vermiyor. Bu söylediklerimi nereye bağlayacağım? Bağlamak istediğim yer yaşadığımız çağla temas kurabilmek...

yaşadığımız çağı anlayabilmek ve yorumlayabilmek. Çocuklara verdiğimiz eğitim ezberden ve klişelerden ibaret. Arka planda neler olup bittiğine dair hiçbir fikrimiz yok. Ve dolayısıyla sorgulama, düşünme, analiz etme, eleştirme becerilerimiz de yerlerde sürünüyor. Teknolojik aygıtları kullanıyoruz kullanmasına ama arka planı üzerinde düşünmüyoruz. Navigasyon cihazını ele alalım. Konum belirlemeyle ilgili mekanizma Einstein'ın özel görelilik kuramıyla ilgili. Yani uzay zamanla. Einstein sadece mantığıyla hareket etseydi A noktasından B noktasına gidebilirdi ama hayal kurduğu için uzay ve zamanın bükülmesi gibi bugün bile anlamakta zorlanacağımız resimler ortaya koydu. Hayal gücü derken ham hayalden bahsetmiyorum. Kanıtlanabilir sıçramalardan bahsediyorum.

Kısacası şunu söyleyebilirim. Israrla çocukları bilgi bombardımanına tutuyoruz ve çocukların yaratıcılıklarını öldürüyoruz. Haftalık 30-35-40 saat ders, üzerine sınavlar vb. Pandemi döneminde bile rahat bırakmadık çocukları. Yaratıcılık veya düş kurmak için de boş zamana ihtiyaç var. Düş kurmak ve düşünmek de birbiriyle bağlantılı kavramlar. Bırakın yapsınlar, bırakın düşünsünler.

Osman DÜNYA
Psikolojik Danışman

BEBEK BAKIMINDA BABANIN ROLÜ NE OLABİLİR?

Bebeklerin bakımında anneye olduğu kadar babaya da sorumluluklar düşmektedir. Bebeğin doğumundan itibaren bebeğin beslenmesi ve uyku ihtiyacı başta olmak üzere birçok yeni görev anne ve babanın sorumluluğundadır. Genel olarak toplum tarafından babaya sen yapamazsın gibi yaklaşımlar olabilmektedir. Bu gibi durumlarda babalar bazen kendini geri çekebilmekte ve tüm sorumluluk neredeyse anneye kalabilmektedir. Annenin kendini yalnız hissetmemesi için bu gibi olumsuz inanışlar yerine, anne ve baba bebeklerinin bakımı konusunda ortak hareket edebilir veya iş bölümü yapabilirler.

Babanın bebek bakımında aktif rol alması bebeğin korunma ve güven duygusunun da gelişimine katkı sağlar. Bebeklerinin ağlamalarına cevap veren, onları sıkıca tutan ve kucaklayan ve temel bakımına (örneğin, beslenme, çocuk bezi değiştirme) katılan babalar, çocuklarının özgüvenleri ve davranışları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olma eğilimindedir. Babaların ve erkek rol modellerin bir bebeğin oyun partneri olma olasılığı annelere göre daha fazladır. Babaların oyunları, annelerin bebeklerle oynamasından daha aktif ve enerjik olma eğilimindedir. Bu, çocukların keşfetmesine ve bağımsız olmasına yardımcı olabilir.

Anneler bebeğin bakımı konusunda tüm sorumluluğu üstlenebilirler. Hatta iş hayatını erteleyen veya işini bırakan annelerle de çoğu kez karşılaşmaktayız. Bu gibi durumlarla karşılaşmak yerine babalar da sürece gönüllü olarak katılabilir ve anneye bazı konularda destek olabilir.

Anne ve baba üzerine düşeni yerine getirir ve gereken çabayı gösterirse, aile içinde huzur daha kolay sağlanacaktır. Bu anlamda konuya babanın evde anneye yardım etmesi değil de iş yükünü paylaşması şeklinde bakmak daha doğru olabilir.

Örneğin anne bebeğine banyo yaptırırken, baba akşam yemeğini hazırlayabilir, baba bebekle oynarken, anne bulaşıkları makineye koyabilir. Bebeğinizle ilgili tüm sorumlulukları paylaşmak daha adil olur ve bu bahsedilen görevlerle birlikte alışveriş, yemek pişirme, ev işleri ve çalışma gibi sorumlulukları tek bir kişinin üstlenmesi doğru olmaz. Hatta bunu kolaylaştırmak için bazı ev işlerini yapmayı eğlenceli hale getirebilirsiniz. Bebeğiniz büyümeye başladığında yaptığınız işi izlemesine izin verebilirsiniz. Örneğin ev süpürmek ve bulaşıkları düzenlemek gibi sıkıcı işler bebekler için izlemesi ilginç olaylar olabilmektedir.

Hayatımızdaki birçok şey planlanarak yapıldığında daha kolaydır ve çalışan anne ve babanın çocuklarıyla dolu vakitlerini değerlendirmenin harika bir yoludur. Bunun için bazı öneriler;

Rutinler önemlidir. Bebeğinizi hangi zaman dilimlerinde besleyeceğinizi, uyutacağınızı, oyun oynayacağınızı belirleyerek bunu bir rutine oturtursanız, ebeveynlerin her ikisi de görevleri daha kolay şekilde yerine getirebilir.

Günlük işlerinizi olabildiğince basit tutun. Örneğin, internet bankacılığı ve internetten alışveriş ile kuyrukta harcayacağınız zamanı kazanabilirsiniz. Böylelikle anne babalar bebeğiyle yeteri kadar ilgilenebilir.

Bir sonraki günün hazırlığı akşamdan yapın. Bebeğinizin kıyafetlerini ayarlayın, akşam yemeğini hazırlayın.

Kısaca bebek bakımında babanın rol alması anneyi rahatlatır, annenin nefes almasını sağlar, hem baba ile bebek arasındaki bağı kuvvetlendirir, hem de anne baba arasındaki ilişkinin kuvvetlenmesini sağlar.

Nihat TOPAL
Psikolojik Danışman

ÖZEL YETENEKLI BİREYLERLE İLGİLİ DOĞRU BİLİLEN YANLIŞLAR

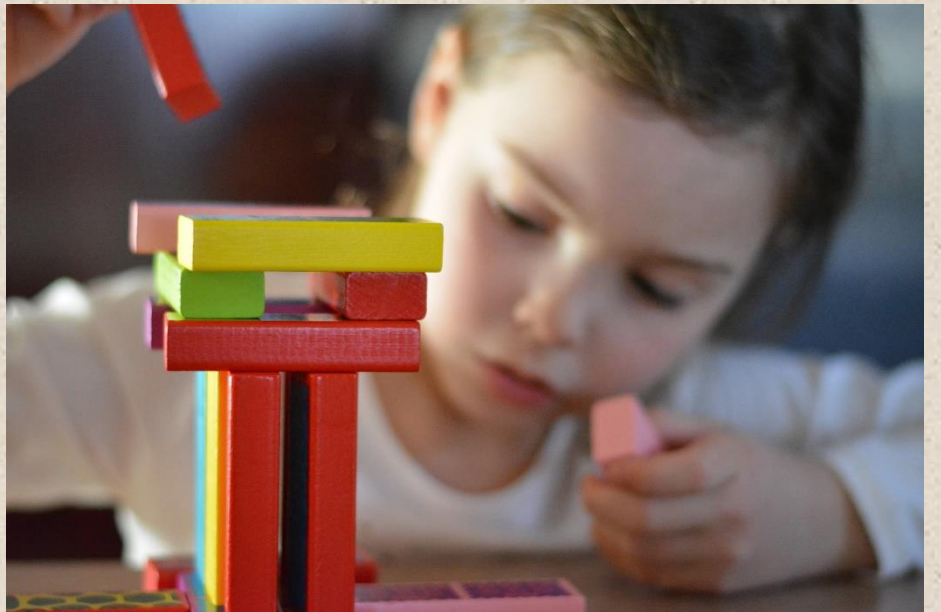
Özel yetenekli bireyler, toplum nüfusunun yaklaşık yüzde ikisini oluşturmaktadır. Pablo Picasso, Galileo Galilei, John Nash gibi isimler tarih boyunca toplumların dikkatini çekmekle kalmamış, özel yetenekleriyle

toplumları üstlere taşımışlardır. Toplumlar için cevher olarak nitelendirebileceğimiz özel yetenekli bireylerin, potansiyellerini en üst düzeyde kullanabilmeleri ve en önemlisi kendilerini gerçekleştiren mutlu bireyler olmalarının yolu onları tüm özellikleriyle yakından tanımaktan geçmektedir. Bunun ilk adımı ise zihnimizi önyargılardan arındırmaktan ve şehir efsanelerinden kurtulmakla mümkün olacaktır. Peki özel yetenekli bireylerle ilgili doğru bildiğimiz yanlışlar nelerdir?

Doğru Bilinen Yanlış-1: Özel yetenekli bireyler benzer özelliklere sahiptir.

Nasıl ki normal gelişim gösteren bireyler birbirinden farklı özelliklere sahipse, özel yetenekli bireyler de birbirinden farklı özelliklere sahiplerdir. Kimisi sosyal, kimisi içedönük, kimisi lider, kimisi duygusal... Bu gibi birçok özellik mizaçlarına, içinde yaşadıkları çevreye ve tutumlara göre farklılık gösterebilmektedir. Dolayısıyla özel yetenekli bireyleri özellikleri açısından tek bir şemsiye altında toplamak son derece yanlış bir algı olmakla birlikte onları keşfetmemizin önünde güçlü bir settir.

Doğru Bilinen Yanlış-2: Özel yetenekli bireyler çabasız da başarır.

Özel yetenekli bireyler, doğuştan getirdikleri zekâ ile belli bir yaşa kadar normal gelişim gösteren akranlarının önünde gidebilirler. Ancak üstün potansiyel, çaba ile beslenmezse bir süre sonra körelecektir. Yapılan birçok araştırma, salt zekanın başarı üzerinde doğrudan bir etkisi olmadığını bizlere göstermektedir. Tarihte dahi olarak tanıdığımız Edison'un 1001.denemede ampulü bulduğunu, yine Mozart'ın 6 yaşına kadar 3500 saat pratik yaptığını biliyor muydunuz? Görüldüğü gibi üstün potansiyelin başarıya dönüşmesi ve iz bırakması ancak süreçte gösterilecek çabayla mümkün olacaktır. Mareşal Jofre'nin dediği gibi "Bütün dahiler, büyük ve başarılı insanlar, gayret ve çabanın memelerini emerek büyüdüler."

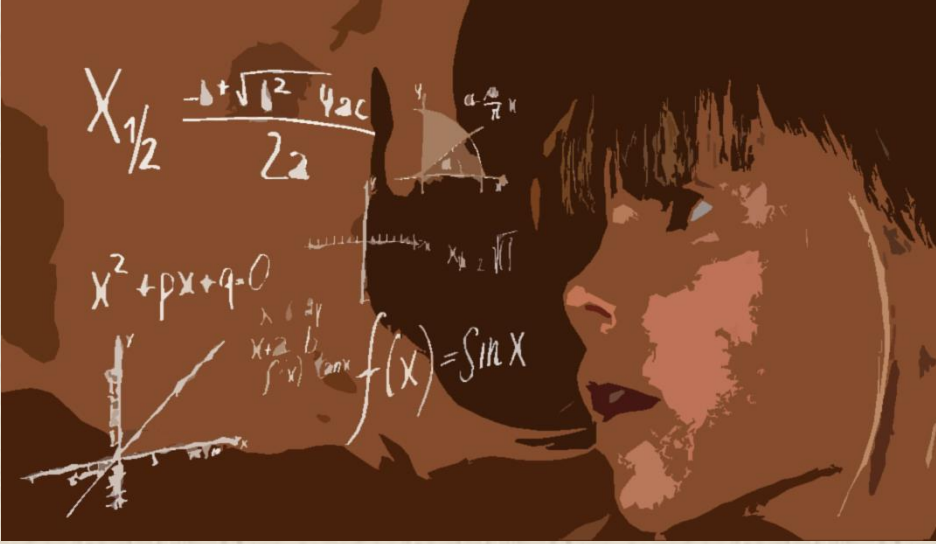

Doğru Bilinen Yanlış-3: Özel yetenekli bireyler her alanda üstündür.

Özel yetenekli bireyler gelişimin her alanında üstün olmadığı gibi tüm disiplin alanlarında da üstün olmayabilir. Fen alanında başarılı olan özel yetenekli bir birey tarih alanında aynı başarıyı gösteremeyebilir. Öyleyse zekayı, tüm alanlara eşit dağılan bir güç olarak görmemeliyiz. Nitekim günümüzde kullanılmakta olan CAS, WISC 4 gibi zekâ testleri bizlere zekanın farklı boyutlarına ilişkin sonuçlar vermektedir. Özel yetenekli bireylerin tüm alanlarda üstün zekaya sahip olduğunu kabul etmek, üstün olduğu yetenek alanlarının görmezden gelinip körelmesine yol açabileceği gibi, büyük beklentiler altında ezilen bireyi mutsuzluğa ve başarısızlığa da götürecektir.

Doğru Bilinen Yanlış 4: Özel öğrenme güçlüğü, otizm spektrum bozukluğu, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu vb. tanısı ya da tanıları olan bireyler özel yetenekli olamaz.

Özel yetenekli bireylerin bazıları özel öğrenme güçlüğü, otizm gibi ek tanılar alabilirler. Özel yeteneğin yanı sıra bu tanıları almak onların farklı alanlardaki performanslarına gölge düşürebilirken, farklı bazı alanlarda da avantaj sağlayabilir. Doğumundan 250 yıl sonra bile 5.senfoni, 9.senfoni gibi birçok eserle hafızalarımıza kazınan Beethoven hem asperger sendromu hem de işitme yetersizliği olan dahi bir bestecidir.

Doğru Bilinen Yanlış 5: Özel yetenekli bireyler özel eğitime ihtiyaç duymazlar.

Özel yetenekli bireyler kendi hızları doğrultusunda yetenek alanlarının desteklenip, geliştirilmesi amacıyla örgün eğitimin dışında özel eğitime de ihtiyaç duyarlar. Örgün

öğretim müfredatları ilgi ve yetenekleri doğrultusunda zenginleştirilmediği takdirde, sınıf içinde çabuk sıkılan, birtakım sorun davranışlar sergileyen özel yetenekli bireylerle karşılaşmamız muhtemeldir. Dolayısıyla sınıf içi ya da dışı özel eğitim desteği, özel yeteneklilerin potansiyellerinin gelişmesine destek olacağı gibi problem davranışların oluşmasının da önüne geçecektir. Unutmayalım ki; ilgi alanları ve yetenekleri doğrultusunda kendilerine uygun öğretim programlarıyla desteklenmeyen özel yetenekli bireyler, toplum içinde kaybolup gidecektir.

Aysun KALINCI
Psikolojik Danışman
Kdz.Ereğli Bilim ve Sanat Merkezi

UYGULAMALI DAVRANIŞ ANALİZİ

Uygulamalı davranış analizi Sosyal önemi olan davranışları değiştirmeyi amaçlayan, davranışçı psikolojinin öne sürdüğü, davranış temel prensiplerine dayalı süreçleri kullanan yaklaşımdır.

Uygulamalı Davranış Analizinde Basamaklar

- Hedef davranış belirleme ve tanımlama
- Hedef davranış ölçme ve kaydetme
- Hedef davranış değiştirmek için uygulama yöntemini seçme

Hedef Davranış Belirleme ve Tanılama

Hedef davranış sosyal önemi olan ve değiştirilmesi hedeflenen davranıştır.

Bireyde görmek istediğimiz son davranıştır.

Hedef davranışlar artırılmak, azaltılmak ve kazandırılmak istenen davranışlar olarak üç grupta toplanır.

Artırılmak İstenen Davranışlar	Azaltılmak İstenen Davranışlar	Davranış repertuarında hiç olmayan ve kazandırılması istenen davranışlar
Davranış yeterli sayıda sergilenmiyor olabilir.	Davranışın sayısı azaltılmak istenebilir.	Yeni ve uygun davranışlar öğretilebilir.
Davranış yeterli şiddet ve yoğunlukta sergilenmiyor olabilir.	Davranışın yoğunluğu veya şiddeti azaltılmak istenebilir.	
Davranış uygun biçimde sergilenmiyor olabilir.	Davranışın süresinin azaltılması gerekebilir.	
Davranış uygun sosyal ortamda sergilenmiyor olabilir.		

Hedef Davranış Belirlenirken Dikkat Edilmesi Gerekenler

Davranışın tutarlı bir şekilde sergileniyor olması gerekir.

Yaş ve gelişim dönemi dikkate alınmalıdır.

Davranışı belirleyen kişinin bakış açısı bu süreçte etkili olabilir.

Hedef Davranış Belirleme Kaynakları ve Yolları

- **Birey ile Görüşme:** Ne öğrenmek istersin? Ne öğrenme ihtiyacı duyuyorsun? Neden? gibi sorular sorarak öğrencinin görüşlerini alabiliriz.
- **Bireyin Yaşamındaki Önemli Kişilerle Görüşme:** Bireyin en yakınında bulunan ve onunla sık zaman geçiren kişilerin görüş ve önerileri önemlidir. Onların gözlemleri bizim kayıt tutmamız gereken yer, zaman ve durumları tahmin etmemizde bize yardımcı olur.
- **Ölçü Araçları Uygulama:** Öğrenciyle çalışılacak davranışın belirlenmesinde bazı ölçme araçlarından da yararlanılabilir.
- **Doğrudan Gözlemler Yapma:** ABC kayıtları ile yapılan doğrudan gözlemlerden elde edilen veriler analiz edilerek, hedef davranış belirlenebilir.

Davranış değerlendirme teknikleri ile belirlenen ve sıralanan özellikleri taşıyan birden fazla hedef davranış olabilir.

HEDEF DAVRANIŞLARIN ÖNCELİK SIRASININ BELİRLENMESİNDE ÖLÇÜTLER:

Güvenlik

İşlevsellik

Daha karmaşık davranışlar için önkoşul olma özelliği taşıması

Sıralanan ölçütler çeşitli boyutlarıyla değerlendirildikten sonra öncelikle olarak uygulamanın başlatılması gereken davranış ve davranışlar belirlenir.

Hedef Davranışın Belirlenmesi

- Hedef davranışın tanımlanması sırasında dikkat edilmesi gereken iki nokta ölçülebilirlik ve gözlenebilirliktir.
 - ✓ “Ayşe matematik yapamaz.”
 - ✓ “Feray dikkatini derse vermez.”
 - ✓ “Mert diğerlerini rahatsız eder.”
 - ✓ “Efe renkleri bilir.”
- İyi bir davranış tanımı için aynı davranışa ilişkin farklı yorumları en aza indirecek özellikte fiiller kullanmak işimizi kolaylaştırabilir.

Hedef Davranış Tanımlama Türleri

- (a) İşleve göre davranış tanımlama
- (b) Yapısına (davranışın nasıl sergilendiği) göre davranış tanımlama

İşleve göre tanımlama: Davranış, yalnızca çevre üzerinde bıraktığı etkiye dayalı olarak tanımlanır.

■ **Örnek:** İletişim başlatma

■ **Örnek:** Dikdörtgen çizme

Yapısına göre tanımlama: Davranışın biçimine ya da şekline göre yapılan tanımlamadır.

Bu tür tanımlamaya özellikle davranışın işlevsel sonucuna doğrudan, güvenilir ve kolayca ulaşılamadığında, hedef davranışın farklı biçimleri çevrede istendik sonuçlar üretmediğinde ya da farklı olay/durumlar da çevrede benzer sonuçlar ürettiğinde başvurulabilir.

■ **Örnek:** İletişim başlatma

Ozan GÜMÜŞBAŞ

Özel Eğitim Öğretmeni

KDZ.EREĞLİ REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

BÖLGE RİSK HARİTASI

Kdz.Ereğli Rehberlik ve Araştırma Merkezi rehberlik hizmetleri bölümü olarak okullardan Google form, e-posta ve dys sistemi üzerinden bölgemizdeki okullardan toplanan okul risk haritalarının birleştirmeleri yapılmış ve sonuçları çıkarılarak ekte sunulmuştur.

Alaplı ilçemizden 3'ü okul öncesi, 17'si ilkokul, 13'ü ortaokul ve 5'ü lise olmak üzere toplam 38 okuldan risk haritası kurumumuza ulaşmıştır. Kdz.Ereğli ilçemizden ise 7'si okul öncesi, 55'i ilkokul, 33'ü ortaokul ve 24'ü lise olmak üzere toplam 119 okuldan risk haritaları kurumumuza ulaştırılmıştır. 157 okulumuzdan gelen veriler toplanmış bölge risk haritası çıkarılmıştır.

Yapılan çizelge ve grafikler ekte olmakla birlikte bazı sonuçlara değinmek yerinde olacaktır. Anne ve babanın en fazla ilkokul mezunu olması maddelerinde oldukça yüksek sonuçlar ortaya çıkmıştır. Toplamda 12537 öğrencinin annesi 7222 öğrencinin babasının en fazla ilkokul mezunu olduğu görülmüş ve bu öğrenim sonuçlarının kademeler küçük yaşa doğru indiğinde azaldığı yani son yıllarda sayının düştüğü gözlenmiştir. Önce 8 yıllık kesintisiz eğitim ve daha sonra 12 yıl kesintisiz eğitim uygulamalarının doğal sonucu olarak ebeveynlerdeki öğrenim seviyeleri de yükselmektedir. Bu maddelerdeki diğer önemli durum ise annelerin sayısı babaların sayısının yaklaşık iki katı olması durumudur. Kademeler küçük yaşa doğru indiğinde tek çocuk sayısının arttığı, 5 ve daha fazla çocuk sayısının da azaldığı gözlenmektedir.

Anne-babası ayrı yaşayan 1672, anne-babası boşanmış 1768 öğrenci olduğu bilgisine ulaşılan haritada yalnızca babasıyla yaşayan öğrenci sayısının yalnızca annesiyle yaşayan öğrenci sayısının üçte biri kadar olduğu görülmüştür. Annesi hayatta olmayan 173, babası hayatta olmayan 453, her iki ebeveynin hayatta olmadığı 33 öğrencimiz mevcuttur. Yalnızca diğer akrabalarıyla yaşayan 58'i Ereğli'de 11' Alaplı'da olmak üzere 69 öğrenci, sevgi evlerinde kalan Kdz.Ereğli'de 5 öğrenci, Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumunda kalan Kdz. Ereğli'de 7, Alaplı'da 1, Koruyucu aile gözetiminde olan Kdz.Ereğli'de 44 Alaplı'da 2 öğrencimiz bulunmaktadır. 15'i Kdz. Ereğli'de 1'i Alaplı'da olmak üzere 16 şehit çocuğumuz bulunmaktadır.

Ailesinde; ruhsal hastalığı bulunan birey olan 257, Bağımlı Bireyler Bulunan (alkol/madde) 452, cezaî hükmü bulunan birey olan 260, ailesi mevsimlik işçi olan 458, Aile içi şiddete maruz kalan 54 öğrenci olduğu bilgisine ulaşılmıştır.

Özel Yetenekli tanısı olan 181, yetersizlik alanında özel eğitim raporu olan 895 öğrenci bulunmaktadır.

Ruhsal rahatsızlığı bulunan 86, danışmanlık tedbiri olan 32, eğitim tedbiri bulunan 64 öğrenci bilgisi edinilmiştir. Maddi zorluk yaşayan 2500, akademik başarısızlığı olan 2348 öğrenci bulunmakta. Riskli akran grubu olan 674 öğrenci olduğu bilgisi de okullardan gelen risk haritalarından çıkarılmaktadır.

Sosyal risk, bireylerin toplum düzeninde birlikte yaşamalarından kaynaklanan temel yaşamsal gereksinimlerine ve yaşam kalitelerine ulaşmalarını engelleyecek, her türlü olayın gerçekleşme olasılığıdır. Riskler; gerçekleşme olasılığı ve risklerin gerçekleşmesi durumunda ortaya çıkacak sonuçların etkileri göz önünde bulundurularak ölçülür. Riskin iki temel özelliği vardır. Bunlar; 1. Belirli bir sonuca ulaşamama olasılığı ya da istenmeyen bir olayın oluşma olasılığı (Meydana Gelme İhtimali) 2. Riskin oluşması durumunda, bu durumların sonuca etkisi. (Kaybın Büyüklüğü)

Risk potansiyelleri olarak görülebilecek aile yapısı; anne baba eğitim düzeyleri, anne babanın ayrı yaşaması veya boşanmış olması, annenin veya babanın yada her ikisinin kaybı, akrabalarla yaşama, sevgi evlerinde yada Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumunda kalma veya koruyucu aile gözetiminde olma gibi durumlar yine ailenin maddi durumu mevsimlik işçi olarak çalışılması göç vb. durumlar, öğrencinin akademik başarısının düşük olması, dezavantajlı grup içerisinde yer alması, öğrencinin veya ailesindeki birinin ruhsal bozukluğa sahip olması, ailede cezai hükmü olan bireylerin olması, ailede alkol/madde bağımlısı bireyler bulunması, eğitim tedbiri veya danışmanlık tedbirinin olması, ailede içi şiddet görmesi ve riskli arkadaş grubu içerisinde olması gibi durumlar öğrencilerin riskli davranışlarda bulunmalarını artırabilmektedir. Bu sayılan durumların olmadığı durumlardaki bireyler de riskli davranışlarda bulunabileceği gibi tam tersi durumda söz konusu olabilir. Ama yapılan araştırmalar sonucunda bu durumların riski artırdığı, gerçekleşme oranının daha fazla olduğunu bizlere belirtmektedir.

Ne gibi riskler söz konusudur. Şiddet ve saldırganlık davranışları, okulu bırakma, alkol ve madde bağımlılığı, hırsızlık, cebir, taciz, yaralama öldürme gibi suçlara karışma, ihmal-istismar, evden kaçma, sokakta çalışma, kendine zarar verme, intihar olarak sayabiliriz. Bu riskler içerisinde en fazla görüleni ve diğerlerini de içinde barındıran ve önceli olan şiddet ve saldırganlık durumudur. Okullarda saldırganlık ve şiddetin görüntüsü, bir öğrencinin bir kişiye (öğrenci, öğretmen, yönetici gibi) küfredmesinden, fiziksel zarar vererek sözlü tehditte bulunmaya, okul koridorunda iterek düşürmeye, kavga etmeye, silahla bir başka kişiyi tehdit etmeye, tecavüz etmeye/tecavüze teşebbüse, bıçakla yaralamaya veya öldürmeye ya da uyuşturucu / alkol alarak okula gelmeye kadar uzanan farklı biçimler alabilir.

Öğrenim çağındaki bireyin en fazla zamanını geçirdiği ortamlardan biri olan okul iyi ve mutlu bir toplum yaratmak için oluşturulmuş, eğitim ve öğretim etkinliklerinin gerçekleştirildiği yer olarak, öğrencilere çok yönlü sosyal destek sağlar. Onları toplumdan alır, yetiştirerek geleceğe hazırlar ve tekrar topluma sunar. Bu süreçte öğrencilerin topluma uyumu ve sağaltımı hususunda oldukça önemli bir yer de tutar.

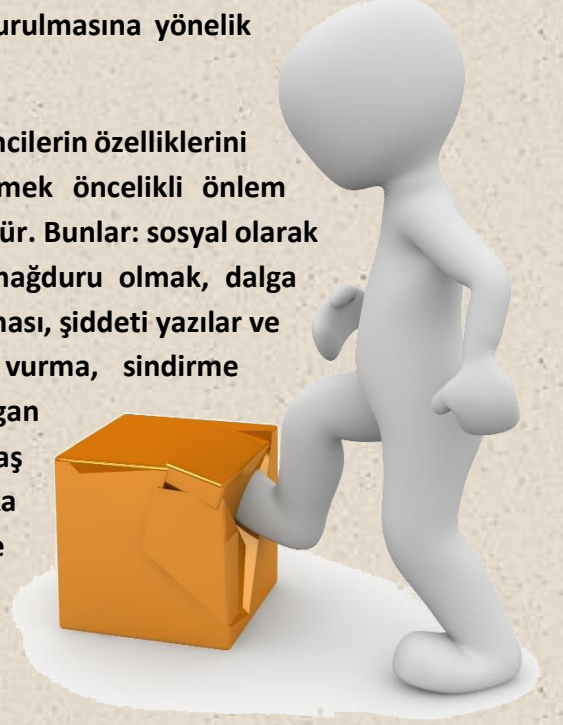
Okulun olumlu etkisinin yanı sıra bazı durumlarda çocukların suça bulaşmasında rolü ortaya çıkabilmektedir. Örneğin; negatif okul iklimi, müfredat programından kaynaklanan sorunlar, kalabalık okul ve sınıflar, tutarsız sınıf yönetim uygulamaları, çalışma yöntemlerinin çocuk tarafından anlamsız bulunması, öğretmen öğrenci ilişkilerinde öğretmenin baskın olması, öğretmenler tarafından uygulanan fiziki cezalar gibi durumlarda zaten bir risk potansiyeli olan öğrencide var olan riski artırabilmektedir.

Dersleri planlamak, kazanımlar için yeterli zaman ayırmak, bir etkinlikten diğer etkinliğe geçişi düzenlemek ve istenmeyen davranışla hemen fakat sessizce baş etmek şeklindeki etkili sınıf yönetimi, davranışsal beklentilerin açıkça ifade edilmesi, olumlu model olma ve istenilen davranış için olumlu

geribildirim şeklindeki açık ve net okul kuralları ve okul değerlerinin tüm çalışanlar tarafından desteklenmesi ise riskleri azaltıcı etki yapabilmektedir. İstenmeyen davranışta bulunan öğrenciler ancak fiziksel ve psikolojik tehdit hissetmedikleri ya da güvenli hissettikleri, desteklendikleri ve amaçları ya da günlük aktiviteleri hakkında bazı tercihlere sahip oldukları bir çevrede değişebileceklerinde hareketle olumlu sınıf ortamı olan ve çeşitli aktivitelerin olduğu okullarda riskler de azalmaktadır. Okul etkinlikleri, temelde sevgi, kabul görme, kontrol, özgürlük ve eğlence ihtiyaçlarının doyurulmasına yönelik olmalıdır.

Riskli davranışları ortaya çıkmadan, şiddete eğilimli öğrencilerin özelliklerini belirlemek, onların profilini çıkarmak ve onlara yardım etmek öncelikli önlem olacaktır. Şiddet olaylarının çoğunda erken uyarı işaretleri görülür. Bunlar: sosyal olarak içe kapanma, aşırı izolasyon ve yalnızlık duyguları, şiddet mağduru olmak, dalga geçilme, okula ilginin azalması ve akademik başarının düşük olması, şiddeti yazılar ve resimler ile anlatma, kontrol edilemeyen öfke, fevriyet, vurma, sindirme davranışları gösterme, disiplin öyküsü, önceki şiddet ve saldırgan davranış hikayeleri, madde ve alkol kullanımı ve riskli arkadaş ortamı ciddi uyarı işaretleridir. Ancak bu işaretler başka sorunların da habercisi olabilirler. Bu yüzden eğitimciler ve aileler tarafından dikkatle yorumlanmalı, öğrencileri etiketlemeden, eğitim programlarıyla ve rehberlik hizmetleriyle bu öğrencilere gereken yardım yapılmalıdır.

Olumlu davranışları çeşitli şekillerde ödüllendirme uygulamaları da tüm öğrencilerde olduğu gibi risk altındaki öğrencileri de olumlu etkileyecek ve riskleri azaltacaktır.

Yine okullarda sorun ve çatışma çözme becerileri, akran arabuluculuğu, akran dayanışması, öfke denetimi, empati, bir duruma uygun cevapları verebilmek için o durumu doğru olarak anlama, davranışlarının sonuçlarını bilme, farklılıklara tahammül etme, karar verme, hayır deme ve problem çözme becerileri, olumlu rol modelleri seçme, öz saygıyı geliştirme ve stres yönetimi gibi yaşam becerilerinin kazandırılması çalışmaları yapmak öğrencilerin olumlu davranış becerileri kazanmasına yardım edecektir.

Davranışlarının aileleri, arkadaşları, okul yönetimi ve yaşadıkları çevre tarafından kontrol edilen öğrencilerde problem davranışların görülme sıklığı azalmaktadır. Bu durum okul ile aile arasındaki sıkı ilişkinin öğrencilerin risk durumlarından uzak kalmasında ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Ebeveynlerin çocuklarıyla iletişim kurma biçimlerine ve çocuklarına sundukları rol modellerine bağlı olarak çocukların geleceğe yönelik beklentileri şekillenirken, çocukların kendilerine yönelik özsaygıları artabildiği gibi çocuklar kendilerini yetersiz de hissedebilirler. Küçük yaşlarda ailenin rolü oldukça fazlayken gençlik yaşlarına doğru azalmakla birlikte hala devam etmektedir. Aslında en fazla ihtiyaç duyulan dönemdir gençler aksi şekilde aksettirseler de.

Bu sebeplerle ki okullarımızda oluşturulan risk haritasının yapıp bitirilmiş ve kenara koyulmuş bir istatistikten öteye geçmesi gerekmektedir. Bu anlamda da sadece rehberlik servisi tarafından değil tüm okul paydaşları tarafından değerlendirilmesi ve yapılacak çalışmaların belirlenmesi gerekmektedir.

Emine ÖZCAN
Psikolojik Danışman

Aydın EKİZ
Rehberlik Bölüm Başkanı

SİNEMA PERDESİ

Hichki (Hıçkırık) 2018 - [Hindistan](#)

Hichki Film Konusu

Naina Mathur (rani), sürekli tıkanıklık, kekemelik yaşadığı Tourette sendromu hastalığı vardır. İleride bir öğretmen olmak istemektedir ancak çevresindeki insanlar, rahatsızlığı nedeniyle başka meslek seçmeleri gerektiğini söylemektedir. Sonunda bir okulda öğretmen olarak iş bulur ancak kendini ispatlamak için birçok zorlukla karşı karşıya kalmaktadır.

Benim Dünyam 2013 - [Türkiye](#)

Filmin Konusu

Daha 2 yaşındayken bir kaza geçiren Ela, bu kaza yüzünden hem görme hem de duyma yeteneğini kaybeder, O günden sonra Ela Dünya'da zor günler yaşayacaktır. Ela'nın durumunu iyileştirmek için çaba sarf edecek olan Mahir adlı kişi ile tanışana dek hiçbir umut yoktu...

Benim Dünyam isimli bu filmin başrollerinde Uğur Yücel ve Beren Saat yer alıyor. Hindistan 2005 yapımı olan Black isimli filmde uyarlanarak çekilen filmde Beren Saat doğuştan gözleri kör, sağır, dilsiz olan bir karakteri canlandırıyor. Uğur Yücel ise bu genç kız için iyileştirme çabaları sarf eden bir adamı canlandırıyor. Yönetmenliği yine başrol oyuncusu olan Uğur Yücel üstleniyor.

